

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

*Fenntartható városi mobilitási tervek-
Emberközpontú tervezés*

www.mobilityplans.eu

A FENNTARTHATÓ VÁROSI MOBILITÁSI TERV

MIT IS JELENT?

A fenntartható városi mobilitási terv olyan stratégiai terv, amely a jelenlegi tervezési gyakorlatra építve, az érintettek bevonásával a jelen és a jövő valós mobilitási igényeinek kielégítésére törekszik annak érdekében, hogy javuljon az életminőség a városban és környékén egyaránt.

MI A CÉLJA?

A fenntartható városi mobilitási terv célja, hogy fenntartható városi közlekedési rendszer jöjjön létre:

- a munkahelyek és szolgáltatások jobb elérhetőségének biztosításával;
- a közlekedésbiztonság fokozásával;
- a környezetszennyezés, az üvegházgáz- kibocsátás és az energiafogyasztás csökkentésével;
- az áru- és személyszállítás hatékonyságának és költséghatékonyságának növelésével; valamint
- vonzóbb és jobb minőségű városi környezet kialakításával.

MIRE TERJED KI?

A fenntartható városi mobilitási tervekben foglalt irányelvek és intézkedések átfogóan érintik a teljes várostériség valamennyi közlekedési módját és típusát: a közösségi és egyéni, a motorizált és nem motorizált módok, a személy- és teherszállítás kérdései mind a tervezés látókörében vannak.

MIRE ÉPÜL?

Fontos leszögezni, hogy a fenntartható városi mobilitási terv nem egy újabb terv a meglévők mellé, hanem a meglévő tervekre épül, vagy akár azok átformálásával is létrehozható.

” Ha a városokat autók és forgalom számára tervezed, autókat és forgalmat kapsz. Ha emberek és terek számára tervezed, embereket és tereket.

Fred Kent

HOGYAN MŰKÖDIK?

A fenntartható városi mobilitási terv a városi közlekedési problémák kezelésének egy hatékonyabb módja. Az EU tagállamaiban létező gyakorlatokra és szabályozási keretekre építő módszer jellemzői az alábbiak:

- részvételen alapuló megközelítés;
- elkötelezettség a fenntarthatóság iránt;
- integrált szemléletmód;
- világos jövőkép, mérhető és elérhető célok;
- a közlekedés költségeinek és hasznainak számbavétele.

A részvételi megközelítés alapja a városlakók és más érintettek folyamatos bevonása a kezdetektől a tervezési folyamat végéig

Alapvetően fontos a lakosság és az érintettek bevonása a tervezési folyamatba, ezért a részvétel módjának megtervezése is lényeges. Meg kell egyezni a bevonandó csoportokról és a tervezés során betöltendő szerepükről. Az érintettek azonosítását követően meg kell határozni a részvétel módját és idejét. Érdemi társadalmi részvétel biztosítása esetén a városi mobilitást érintő döntések – köztük maga a fenntartható városi mobilitási terv – jelentős legitimitációt nyernek, elfogadottságuk és támogatottságuk erősödik.

A fenntarthatóság iránti elkötelezettség a gazdasági fejlődés, a társadalmi igazságosság és a környezetminőség javításának egyensúlyát jelenti

Kiemelten fontos a fenntarthatóság iránti elköteleződés. Mivel a fenntarthatóság összetett fogalom, a résztvevőknek egyetértésre kell jutnia abban, hogy mit jelent a fenntarthatóság és a fenntartható közlekedés a város és térsége számára. A fenntartható városi mobilitási tervek készítése során a fenntarthatóság elvét a közlekedési és mobilitási aspektuson túl is vizsgálni kell, különös tekintettel a társadalmi, gazdasági, környezeti, intézményi és politikai szempontokra.

Az integrált megközelítés kiterjed a különböző ágazatok, az egymás fölötti közigazgatási szintek, valamint a szomszédos települések céljaira és gyakorlataira is

A gyakorlatban a tervezést általában egy város közlekedéséért felelős szervezeti egysége irányítja. A fenntartható városi mobilitási tervek azonban messze túlmutatnak a közlekedés és mobilitás területén, és egyik jellemzőjük, hogy számos egyéb önkormányzati részleget (pl. területfejlesztési, környezetvédelmi, gazdaságfejlesztési, szociálpolitikai, egészségügyi) vonnak be a tervezésbe. Jelentős kihívás az integráció és együttműködés ösztönzése, ugyanakkor ez jelenti az innováció és a fejlődés zálogát.

Átfogó fenntartható fejlesztési stratégiába ágyazott jövőkép megalkotása, mérhető és elérhető célok kitűzése

A tervezés a teljes várostérségre vonatkozó, hosszútávú közlekedési és mobilitási jövőképen kell, hogy alapuljon. A közlekedési módok teljes vertikumát le kell fednie: közösségi és egyéni, motorizált és nem motorizált módok; személy- és teherszállítás. A stratégiai vízió a város kívánt jövőjének megfogalmazása, amely hozzájárul a tervezés során a megfelelő intézkedések kialakításához. A jövőképet konkrét célokra kell lebontani, amelyek az elképzelt változások irányát egyértelművé teszik. A változásokat és hatásait mérhetővé kell tenni, amihez jól kiválasztott célokra és indikátorokra van szükség.

A közlekedés költségeinek és hasznainak számbavétele, beleértve a közvetett társadalmi költségeket és hasznokat is

Az intézkedések kiválasztása nem csak a hatékonysági mutatók, hanem az ár-érték arány alapján is történik. A városi mobilitásra biztosítható egyre szűkebb források mellett különösen fontos, hogy a befektetett források a lehető legnagyobb hasznokat hozzák. Ennek érdekében alapszintű változat- és költség-haszon elemzésre van szükség, kitérve azon nehezebben számszerűsítható tényezőkre is, mint az üvegházhatású gázok kibocsátására, vagy a levegőminőségre vonatkozó hatások. Az Európai Bizottság 2011-ben elkészült közlekedési Fehér könyve kiemeli az externális költségek internalizálásának fontosságát, egységes elvek mentén, de figyelembe véve az egyes közlekedési módok jellegzetességeit

SZAKPOLITIKAI HÁTTÉR

A 2009-ben kiadott, **A városi mobilitás cselekvési terve** című dokumentumban az Európai Bizottság a fenntartható városi mobilitási tervek elterjedésének segítését javasolta útmutatók rendelkezésre bocsátásával, a jó példák megismertetésével, összehasonlító elemzésekkel és a városi közlekedési szakemberek továbbképzésével. Az uniós közlekedési miniszterek támogatják a fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozását. **A városi mobilitás cselekvési tervére** vonatkozó 2010. június 24-i véleményében az Európai Unió Tanácsa leszögezi, hogy „támogatja a városok és várostérségek fenntartható városi mobilitási terveinek kidolgozását [...] és bátorítja a tervek kidolgozását segítő kezdeményezéseket, mint például a szakértői támogatást vagy az információcserét.”

Az Európai Bizottság 2011 márciusában adta ki **közlekedési Fehér könyvét** „Útiterv az egységes európai közlekedési térség megvalósításához – Úton egy versenyképes és erőforrás-hatékony közlekedési rendszer felé” (COM(2011) 144 végleges) címmel. A Fehér könyv felveti az uniós iránymutatásoknak megfelelő nemzeti szabványokra épülő városi mobilitási tervek esetleges kötelezővé tételét bizonyos méretű városok esetében. Javasolja, hogy a regionális fejlesztési és kohéziós alapok forrásaihoz való hozzájutás feltétele legyen egy érvényes, független szerv által hitelesített tanúsítvány a városi közlekedés területén felmutatott teljesítményről és annak fenntarthatóságáról. A Fehér könyv javasolja egy európai támogatási keret létrehozását is a fenntartható városi mobilitási tervek végrehajtása érdekében.

A fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozása és végrehajtása folytonos tevékenység, amely tizenegy egymásra épülő lépésből áll. A folyamatot bemutató ábra ezeket a lépéseket ismerteti logikai sorrendben. A gyakorlatban ezek a lépések részben párhuzamosan is futhatnak, illetve visszacsatolásokra is szükség van.

A lépések és tevékenységek részletes leírása a „Fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozása és végrehajtása” című útmutatóban található. Az útmutató ezen kívül bevált gyakorlatokat, hasznos módszereket és további hivatkozásokat is tartalmaz, amelyek segítenek a teljes tervezési folyamat megértésében. Az útmutató letölthető a www.mobilityplans.eu címről.

A FOLYAMAT

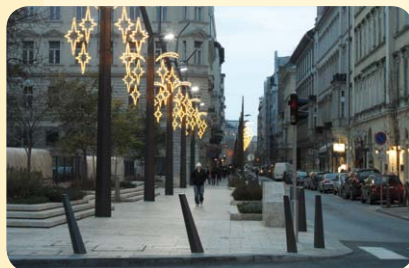

A FENNTARTHATÓ VÁROSI MOBILITÁSTERVEZÉS GYAKORLATA

**Kapronca (Koprivnica),
Horvátország**
– Helyzetfeltárás

Kapronca, egy 33 700 lakosú északnyugat-horvátországi város részletes közlekedési helyzetelemzést végzett. A vizsgálat az önkormányzat önértékeléséből, számos érintettre kiterjedő konzultációs folyamatból, valamint közvélemény-kutatásból állt. A helyzetelemzés feltárta, hogy a város adottságai kiválóak a fenntartható közlekedés előmozdítása szempontjából, ezért rendkívül fontos a mobilitási terv céljainak pontos meghatározása. A város sík területen fekszik, kellően kompakt, és van elég hely egy kiterjedt kerékpáros úthálózathoz. Már ma is a lakosok 30%-a rendszeresen gyalogol vagy kerékpározik; az iskolások 70%-a a közösségi közlekedést, a kerékpározást vagy a gyaloglást választja. A nyári szünetben a gyalogosok és kerékpárosok száma meghaladja az autókét. A megkérdezett autósok túlnyomó többsége azt nyilatkozta, hogy megfelelő infrastruktúra esetén megváltoztatnák közlekedési szokásaikat.

Budapest, Magyarország
– Integráció és szakpolitikák
összehangolása

A Budapest Szíve Program beépült az önkormányzat stratégiai terveibe. A főváros 2003-ban fogadta el a városfejlesztési koncepciót, amely meghatározza a városfejlesztés hosszútávú prioritásait. Erre épül a széleskörű egyeztetéseket követően elfogadott középtávú városfejlesztési program, a Podmaniczky Program, majd az Integrált Városfejlesztési Stratégia. Ezek a dokumentumok fektetik le a város fejlesztési céljait és legfontosabb városfejlesztési intézkedéseit a 2005-2013-as időszakra. A 2007-ben elindított Budapest Szíve Program a belváros revitalizálását tűzte ki célul, a forgalomcsillapítás és a fenntartható városi közlekedés előtérbe helyezése révén. A terv a nem motorizált közlekedési módokat támogatja a helyi gazdasági élet fellendítése és az életminőség javítása érdekében.

Odense, Dánia
– Kommunikáció a városlakókkal és
más érintettekkel

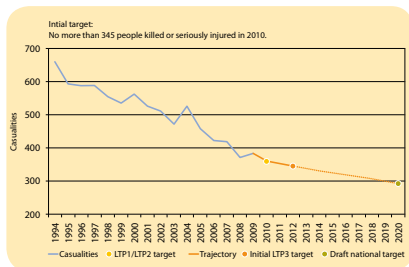
Odense városa jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy mobilitási tervét megismertesse és elfogadtassa a lakossággal, így végül le tudtak zárni két fontos utat a gépjárműforgalom elől; ezt korábban a forgalom átkerülésétől való félelem megakadályozta. 2007-ben a város az érintettek széles körét vonta be (nem csak a lakosságot, hanem számos más csoportot is), és külön hangsúlyt fektetett a közlekedéstervezés egyszerű, közérthető ismertetésére. Ezen felül a tervezés fókuszja az „autók és forgalom” felől az „emberek és terek” felé tolódott el. A tervet folyamatosan hirdették honlapjukon, plakátokon, a helyi sajtóban és különböző rendezvényeken. Végül a tervet egyhangúlag fogadta el a városi tanács.

Lille, Franciaország

– Jövőképépítés

Lille-ben a fenntartható városi mobilitási terv (Plan de Déplacements Urbains – PDU) készítése az 1990-es évek nagy városrehabilitációs hulláma után kezdődött. Az új TGV-állomás kapcsán lehetőség nyílt az Euralille nevű új városrész felépítésére, amely egyaránt szolgál nemzetközi, országos, regionális és helyi szintű közlekedési csomópontként. A tervezők Lille-t gazdaságilag erős, nemzetközi jellegű városként képzelik el. A jelenleg forgalom által uralt közterületek átalakítása fontos részét képezi a város vonzóná tételeinek. Az egyik felmerülő stratégiai kérdés az volt, hogy a metróhálózatot fejlesszék tovább, vagy a felszíni közösségi közlekedést (villamos, autóbusz). A város a felszíni közlekedés mellett döntött, amely alkalmat adott a közterületek átalakítására, újjátervezésére.

Cambridgeshire, Egyesült Királyság

– célok és folyamatok

Cambridgeshire harmadik, a 2011-2026 közötti időszakra vonatkozó helyi mobilitási terve (Local Transport Plan – LTP) meghatározza azokat az indikátorokat, amelyekkel mérhető a célok teljesülése. Az indikátorok kiválasztása tükrözi azokat a szempontokat, amelyek a legfontosabbak Cambridgeshire számára, miközben lehetővé teszi az összehasonlítást az ország más helyhatóságaival. Az LTP illusztrációi megvilágítják a célok és a hosszú távú folyamatok közötti összefüggéseket. A 2009-es országos közlekedésbiztonsági célok szerint az elhunytak és súlyosan sérültek számát 33%-kal kell csökkenteni 2020-ig. A fenti ábra bemutatja az indikátor alakulását Cambridgeshire-ben 1994 óta, valamint az LTP által 2012-re kitűzött célértéket.

Gent, Belgium

–A közvélemény tájékoztatása

2007-ben Gent városa és öt másik partner elindítottak egy projektet, amelynek eredményeképpen a főpályaudvar, Gent Sint-Pieters és a környező terület 2020-ra egy hatalmas, vegyes használatú ingatlanegyüttesé válhat kiváló intermodális kapcsolatokkal. Egy ilyen léptékű projekt esetében összehangolt konzultációs stratégiára volt szükség a közvélemény támogatásának elnyeréséhez és megtartásához. Állandó információs pontot hoztak létre térképekkel, videókkal és egy háromdimenziós modellel; a lakosságot hírlevelekkel, iskolai rendezvényekkel és teadélutánokkal vonták be a folyamatba. Az építési terület évente kétszer nyilvánosan látogatható: 4-800 ember tekintheti meg kis csoportokban a munka állását, és kaphat bővebb információt a partnerektől és mérnököktől.

HASZNOK

A városról alkotott kép átalakulása

A fenntartható városi mobilitás-tervezést alkalmazó város innovatív és előrelátó város képét alakíthatja ki magáról

Jobb életminőség

A fenntartható városi mobilitás-tervezés során az emberek kerülnek a fókuszba az autók és a forgalom helyett. Érzelmi üzenetet is hordoz, ha cél a jobb minőségű, élhető városi környezet, vagy a gyerekek nagyobb biztonsága.

Színvonalasabb mobilitás, jobb elérhetőség

A emberközpontú városi mobilitás-tervezés jelentősen javítja a városlakók közlekedési helyzetét és megkönnyíti a városi közterületek és szolgáltatások elérhetőségét.

Környezeti és egészségügyi hatások

A javuló levegőminőség, a csökkenő zajterhelés, a klímaváltozás enyhítése hosszabb távon pozitív egészségügyi hatásokat és jelentősen csökkenthető egészségügyi kiadásokat eredményez.

Szélesebb társadalmi csoportok megszólítása

A fenntartható városi mobilitás-tervezés lehetőséget jelent szélesebb társadalmi csoportok megszólítására és a különböző használói csoportok igényeinek jobb kielégítésére.

A városlakók és érintettek által támogatott döntéshozatal

Az embereknek tervezés az emberekkel együtt való együtt tervezést jelenti. A városlakók és más érintettek bevonása révén a városi mobilitást érintő döntések elfogadottsága és támogatottsága erősödik.

Megfelelés a jogszabályi előírásoknak

A fenntartható városi mobilitás-tervezés hatékony megközelítés az olyan jogszabályi kötelezettségek és ajánlások betartására, mint a környezeti levegő minőségéről szóló uniós irányelv, vagy az egyes országok zajvédelmi szabályozásai.

Versenyképesebb városok, több finanszírozási lehetőség

A fenntartható városi mobilitás-tervezés megnyithatja az innovatív megoldások számára fenntartott forrásokat, így az ezt alkalmazó városok nagyobb eséllyel pályázhatnak támogatásokra.

Nagyobb esély a politikai egyetértésre

A fenntartható városi mobilitás-tervezés hosszútávú stratégiai látásmódot kínál. Eredményeképp hatékony tervezési kultúra alakítható ki, amely integrálja a különböző szektorokat, intézményeket, valamint a várost és környékét.

INFORMÁCIÓ

Az Európai Bizottság arra törekszik, hogy a fenntartható városi mobilitási tervek készítése mind jobban elterjedjen Európa szerte a városokban, és átfogó ismeretekkel rendelkezzenek a műfaj sajátosságairól, tartalmáról és hasznairól.

ÚTMUTATÓ

A 2011-ben elkészült, „Fenntartható városi mobilitási tervek kidolgozása és végrehajtása” című útmutató bemutatja a tervezés alapjait és koncepcióját, valamint az elkészítés minden lépését. A dokumentum segítség mindazok számára, akik városi közlekedéstervezés terén dolgoznak, vagy annak érintettjei, és a jövőben el kívánják sajátítani a fenntartható városi mobilitási tervek készítésének és végrehajtásának fortélyait.

SZEMINÁRIUMOK

2011-ben és 2012-ben az Európai Bizottság által kijelölt szakértők részvételével 35 különböző szemináriumra és tapasztalatcserét célzó rendezvényre kerül sor Európa-szerte, minden ország saját nyelvén. Keressen fel bennünket, hogy megismerje az Ön számára elérhető rendezvény részleteit!

További információk a témában:

www.mobilityplans.eu

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

Emberközpontú tervezés

ELÉRHETŐSÉG:

E-mail: enquiries@mobilityplans.eu

Tel.: +49.221.60 60 55-13

www.mobilityplans.eu

Fenntartható városi mobilitási tervek

c/o Rupprecht Consult – Forschung und Beratung GmbH

Clever Strasse 13–15

50668 Köln

Németország

Jogi nyilatkozat: Az „emberközpontú tervezés” szlogen közösségi védjeggyel rendelkezik. A kiadvány tartalmával kapcsolatos felelősség kizárólag a szerzőket terheli. Nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió véleményét. Sem az EACI, sem az Európai Bizottság nem felelős a kiadványban található információk semmilyen felhasználásáért.

Fényképek: Ekés András [borító, 4, 5. oldal], Kapronca [Koprivnica] város fotógyűjteménye [8. oldal], Budapest Belváros-Lipótváros Önkormányzata [8. oldal], Odense városa [8. oldal], Max Lerouge [9. oldal], Infopunt Project Gent Sint-Pieters [9. oldal], www.eltis.org [2, 3, 10. oldal], Harry Schiffer [11. oldal], FGM-AMOR [10, 11. oldal], Rupprecht Consult [3, 4, 5. oldal].

www.mobilityplans.eu

Supported by
**INTELLIGENT ENERGY
EUROPE**